

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z
siedzibą w K.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
stycznia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 30 września 2022 r., sygn. akt VII Pa 2/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od M.J. na rzecz I. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z 30 września 2022 r. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z 18 listopada 2021 r., oddalającego powództwo M.J. przeciwko I. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowej z siedzibą w K. o

odszkodowanie w związku z niezgodnym z prawem rozwiązaniem stosunku pracy bez wypowiedzenia.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej, powód zaskarżył orzeczenie w całości, podnosząc zarzuty naruszenia prawa materialnego: 1) § 3 pkt 2 lit. c rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 2369), przez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem, że dokument zawierający zakres obowiązków pracownika może być przechowywany poza aktami osobowymi pracownika i używany w toku postępowania sądowego jako osobny dokument; 2) art. 22 § 1 k.p., przez jego błędną wykładnię i uznanie, że w zakresie pojęcia „kierownictwo”, które sprawują osoby na stanowiskach kierowniczych wobec podległych im pracowników na najniższych szczeblach, mieści się także obowiązek kontrolowania (osobistego) sposobu wykonywania pracy przez pracowników z innych komórek organizacyjnych niż ta, którą zarządza w imieniu pracodawcy pracownik na stanowisku kierowniczym posiadający ściśle określony zakres obowiązków; 3) art. 29 § 1 pkt 1 w związku z art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 78 k.c., przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że pisemne oświadczenie pracodawcy o zakresie obowiązków pracownika jest bliższe poleceniu pracowniczemu (co stanowi jednostronne oświadczenie woli pracodawcy), niż umowie o pracę (co jest wzajemnym oświadczeń woli, określającym obowiązki pracownika), co doprowadziło do uznania niepodpisanego przez powoda zakresu obowiązków za wiążący względem niego.

W świetle powyższego skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu i orzeczenie co do istoty sprawy, przez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 45.000 zł tytułem odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z wnioskami strony powodowej; ewentualnie, jeżeli Sąd Najwyższy stwierdzi, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do wydania wyroku na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu i przekazanie sprawy temu Sądowi albo innemu równorzędnemu Sądowi do ponownego rozpoznania wraz z

pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu, z uwzględnieniem kosztów dotychczasowego postępowania. Ponadto skarżący wniósł o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania powstałych na skutek wniesienia skargi kasacyjnej, w tym także kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W ocenie skarżącego, w sprawie występują istotne zagadnienia prawne: czy jeżeli pracodawca określił zakres obowiązków w postaci opisu stanowiska pracy zawierającego zakres czynności (zakres obowiązków), który zamieszczony jest w intranecie, to zgodnie z § 3 pkt 2 lit. c rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej zobowiązany jest do umieszczenia tego dokumentu w formie pisemnej w aktach osobowych pracownika; czy zamieszczenie opisu stanowiska pracy, zawierającego zakres czynności (zakres obowiązków) w intranecie, bez wyraźnego zaznajomienia pracownika z tymże dokumentem oraz zaniechanie przez pracodawcę zamieszczenia zgodnie z § 3 pkt 2 lit. c rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2018 r. w sprawie dokumentacji pracowniczej, opisu stanowiska pracy zawierającego zakres czynności (zakres obowiązków) pracownika w jego aktach osobowych, pozwala na przypisanie odpowiedzialności pracowniczej z tytułu niewykonania obowiązków ujawnionych w takim opisie stanowiska pracy; czy dokument prywatny w postaci jednostronnego oświadczenia o zakresie obowiązków, zamieszczony w intranecie, bez wyraźnego zaznajomienia pracownika z tymże dokumentem, może prowadzić do ustalenia treści stosunku pracy na podstawie art. 22 § 1 k.p. w zakresie wzajemnych świadczeń stron, a w konsekwencji - uznanie treści dokumentu za część umowy o pracę w oparciu o art. 29 § 1 pkt 1 k.p., jako zgodnego oświadczenia woli obu stron stosunku pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko

wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący powołał trzy zagadnienia prawna jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jure argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie

art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioszek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729).

Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z dnia 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228). Ocena, czy zgłoszone zagadnienia prawne są decydujące dla jej

rozstrzygnięcia, wiąże się z przedmiotem sporu oraz dokonany przez Sąd *meriti* ustaleniami faktycznymi, którymi w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany.

Powód wniósł odwołanie od oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 52 § 1 k.p.) Pozwany w oświadczeniu zawarł szereg okoliczności, które *de facto* sprowadzały się do dwóch przyczyn zwolnienia dyscyplinarnego: dopuszczenia do wielokrotnego wykorzystywania infrastruktury i majątku pracodawcy do wykonywania napraw pojazdów marek obcych, które nie były ewidencjonowane w systemie, również przez osoby trzecie oraz brak wykonania polecenia pracodawcy - brak odebrania kluczy do warsztatu jednemu z pracowników.

Istota sporu sprowadzała się na gruncie niniejszej sprawy do ustalenia, czy wskazane w piśmie rozwiązującym umowę o pracę przyczyny były prawdziwe i rzeczywiste. Przed Sądem Okręgowym powód nie kwestionował ustaleń Sądu Rejonowego co do tego, że w salonie pracownicy nagminnie dokonywali napraw samochodów obcych marek bez wymaganego rozliczenia, i to zarówno w godzinach pracy, jak i w godzinach popołudniowych, wieczornych i nocnych. Nie kwestionował również ustalenia, że skarżący był wielokrotnie obecny podczas takich napraw, a ponadto, że dokonywano napraw pojazdów samego powoda, czy jego syna.

Sąd drugiej instancji uznał, że wszystkie twierdzenia apelacji zmierzają do żądania ustalenia, iż do obowiązków powoda nie należał nadzór nad pracownikami wykonującymi naprawy. Jednakże wbrew twierdzeniom apelującego, Sąd *meriti* ustalił, że w zakresie obowiązków powoda była kontrola pracowników serwisu (mechaników). W takim przekonaniu pozostawali pracownicy salonu, w tym zatrudnieni mechanicy. Istotne jest, że pierwsze nieprawidłowości związane z łamaniem regulaminu ujawniono już w październiku 2018 r. i wówczas pozwany zwrócił się bezpośrednio do skarżącego celem wyjaśnienia zaistniałej sytuacji. Co więcej, powód w październiku 2018 r. złożył wniosek o ukaranie jednego z podległych pracowników karą nagany. Zatem to skarżący wnioskował o ukaranie jednego z pracowników, ponadto miał świadomość nieprawidłowości w działaniu serwisu, a także braku akceptacji owej sytuacji przez pozwanego. W trakcie zeznań

na rozprawie w dniu 30 czerwca 2020 r. powód sam początkowo wskazywał, że dał podległemu pracownikowi nagane (później podał, że nie pamięta, kto takiej nagany udzielił, wskazywał natomiast, że on nie tolerował takiego postępowania). Zresztą, jak wynika z treści maila sporządzonego przez skarżącego, wskazał on, m.in., że „w nawiązaniu do informacji odnośnie do naruszenia regulaminu pracy przez mojego pracownika (...) wnoszę o karę dyscyplinarną”. Skoro powód złożył wniosek o ukaranie jednego z pracowników serwisu karą nagany, to prawidłowe są ustalenia, że skarżący był zobowiązany kontrolować działanie serwisu i wykrywać ewentualne nieprawidłowości.

Zdaniem Sądu *meriti*, abstrahując od nazwy stanowiska piastowanego przez powoda, stwierdzić należało, że zgodnie ze zgromadzonymi w niniejszej sprawie dowodami wszyscy pracownicy salonu, w tym zatrudnieni mechanicy, uważali skarżącego za swojego przełożonego. Co więcej - to z powodem kontaktował się przełożony w sytuacji wystąpienia jakichkolwiek nieprawidłowości w pracy innych zatrudnionych osób.

W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że wskazywane przez skarżącego zagadnienia prawne, dotyczące prawidłowości prowadzenia dokumentacji pracowniczej oraz poinformowania o szczegółowym zakresie obowiązków zmierzają do zakwestionowania ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, dotyczących zakresu obowiązków zwalnianego pracownika.

Powód nie odnosi się do kluczowego dla sprawy przepisu art. 52 § 1 k.p., w tym do użytego sformułowania „podstawowe obowiązki”, a jedynie przez odesłanie do przepisów dotyczących dokumentacji pracowniczej oraz treści umowy o pracę stara się wykazać formalny brak związania obowiązkami kontrolnymi. Jednakże zarzut ów stoi w sprzeczności z ustaleniami faktycznymi, a więc rzeczywistą realizacją obowiązków ze stosunku pracy. Przedstawione zagadnienia prawne nie mają istotnego znaczenia dla rozpoznania sprawy, przyjmując całokształt materiału dowodowego oraz założenie wynikające z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1998 r., I PKN 457/97 (OSNAPiUS 1998 nr 22, poz. 653), że powinność zaznajomienia pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków oraz sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach (art. 94 pkt 1 k.p.) może być zrealizowana również w formie informacji ustnej, której treść uwzględnia

charakter pracy i skalę jej złożoności, a także wykształcenie i zawodowe doświadczenie pracownika. Tym bardziej, uwzględniając aktualne możliwości techniczne, zaznajomienie może odbyć się za pośrednictwem intranetu.

Trafnie wskazuje strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną, że samo niezamieszczenie dokumentu z opisem obowiązków w aktach pracowniczych lub też brak jednoznacznego potwierdzenia przez pracownika, czy zapoznał się z zakresem zadań zamieszczonym w intranecie, nie ma decydującego znaczenia. Kwestia ta oceniana jest przez pryzmat całokształtu zachowań pracownika w trakcie zatrudnienia oraz ocenę całego zebranego w danej sprawie materiału dowodowego, nie zaś wyłącznie jednego dokumentu.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne zmierzają w istocie do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310; z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 292/15, LEX nr 2026233). Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani też do oceny dowodów dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jako "sąd prawa", rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny, nie zajmuje się oceną materiału dowodowego, nie ma również kompetencji do kontrolowania prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji według kryteriów opisanych w art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 403/12, LEX nr 1350309).

Mając na uwadze powyższe, wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec

jak w sentencji. O kosztach sądowych orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]